

Харламова Юлія Євгенівна,

ад'юнкт Національного університету цивільного захисту України,

м. Харків

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Правовий механізм державного управління взагалі є одним з основних механізмів державного управління, оскільки він є основою для забезпечення функціонування інших механізмів.

Нормативно-правова основа правового механізму державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту, як і всієї сфери цивільного захисту перебуває в постійному розвитку. Тим паче зараз, коли в умовах теперішнього політичного положення в Україні, соціально-економічна трансформація українського суспільства вимагає постійної модернізації та оптимізації.

Дослідженням процесів підготовки фахівців служби цивільного захисту займались вчені Д.В. Бондар, С.М. Домбровська, Я.Б. Зорій, М.І. Кусій, М.І. Омельченко, С.А. Осипенко, А.В. Підгайний, С.П. Потеряйко, А.В. Ромін, В.П. Садковий, В.О. Тищенко, В.А. Шойко та ін. За результатами огляду їх наукових розробок з цієї проблематики слід зауважити, що в їх наукових працях не достатньо уваги приділяється розгляду саме правового механізму державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту.

Правовий механізм державного управління підготовкою фахівців сфери цивільного захисту забезпечує регулювання правовідносин між суб'єктами освітньої діяльності у межах діючої і формування нової нормативно-правової бази. Приклади реалізації правового механізму: регулювання діяльності вищих навчальних закладів специфічного профілю (далі – ВНЗ) через ліцензування їх діяльності з метою забезпечення належної якості підготовки фахівців служби цивільного захисту; створення

сприятливих умов для формування сучасної матеріально-технічної бази та якісного складу науково-педагогічних кадрів у закладах системи ДСНС України; податкове стимулювання діяльності ВНЗ ДСНС України; створення відповідної нормативно-правової бази у системі підготовки фахівців служби цивільного захисту.

Стандарти вищої освіти також є інноваційними механізмами державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту атрибутивного типу у складі: державний стандарт, галузевий стандарт, стандарт ВНЗ [1].

Підсистема правових методів визначає правовий простір вищої освіти та регламентує діяльність її суб'єктів через закони й законодавчі акти. Державна політика у галузі освіти (освітня політика держави) це цілеспрямована діяльність державних органів щодо забезпечення права кожного на освіту, що досягається завдяки забезпеченню функціонування та розвитку освітньої системи. Відносно сфери вищої освіти, як об'єкта державного управління загальнодержавного рівня державою виконуються подібні функції, такі як цільова, стимулююча, нормативна (регламентуюча), коригуюча, соціальна та контролююча [2].

На сучасному етапі реалізації державної політики в сфері підготовки фахівців для Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі - ДСНС України) законодавчу систему нормативно-правової складової правового механізму державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту складають:

- Конституція України [3];
- Закон України «Про вищу освіту» [4];
- Кодекс цивільного захисту України (далі – Кодекс) [5];
- Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій (далі – Положення) [6];
- Законодавчі та нормативно-правові документи з питань вищої освіти кадрів для сфери цивільного захисту.

До основних законодавчих та нормативно-правових документів, які стосуються питань вищої та професійно-технічної освіти фахівців служби цивільного захисту відносяться: Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового та і начальницького складу та визнання такими що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», Наказ Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи «Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників МНС України», Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів», Лист Міністерства освіти і науки України «Про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)» [5; 6; 7; 8] та інші.

Виходячи з вищевикладеного видно, що правовий механізм державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту відіграє дуже важливу роль у системі якісної підготовки кваліфікованих кадрів для ДСНС України. Тому, в подальшому ми вважаємо за доцільне розглянути як саме відбувається процес реалізації правового механізму державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту.

Список використаних джерел:

1. Бондар Д. В. Теоретичні засади інноваційних механізмів державного управління підготовкою управлінських кадрів в сфері вищої освіти / Д. В. Бондар. – Х. : ТОВ «Оберіг», 2013. – 144 с.
2. Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті / В. В. Крижко. – Запоріжжя : Просвіта, 2003. – 272 с.
3. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 р. № 254. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр>
4. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
6. Про Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 16 січня 2013 № 20/2013. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15318.html>

7. Про Національну доктрину розвитку освіти [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 17.04.2002 року № 347. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

8. Про затвердження Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового та і начальницького складу та визнання такими що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 593 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/593-2013-п>

9. Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників МНС України [Електронний ресурс] : Наказ МНС України від 01.12.2009 р. № 808. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-dovidnika-kvalifikaciinih-harakteristik-p-doc19886.html>

10. Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.08.2002 р. № 450 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0698-02>

11. Про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) [Електронний ресурс] : Лист Міністерства освіти і науки України від 25.04. 2001 р. №1/9-168 – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3118/